

Minister Klimatu i Środowiska

DELG-WRD.050.16.2024.ŁB
3236097.12721673.10222234
Warszawa, 21-06-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

w odpowiedzi na interpelację Pani Posel Gabrieli Lenartowicz oraz Pani Posel Moniki Wielichowskiej w sprawie budowy elektrowni szczytowo-pompowej "Młoty" (ESP „Młoty”) nr K10INT3263, uprzejmie informuję, co następuje.

1. Kiedy i jakie okoliczności zdecydowały o odstąpieniu od prac związanych z projektem ESP Młoty?

Wg tekstów źródłowych, inwestycja dotycząca budowy ESP „Młoty” została przerwana w 1982 r. z powodu braku środków i malejącego zapotrzebowania na energię elektryczną¹.

2. Czy przesłanki te i w jakim zakresie zmieniły się obecnie?

Na podstawie badań statystycznych przeprowadzonych przez Ministra Klimatu i Środowiska, zapotrzebowanie na energię elektryczną na przestrzeni 25 lat wzrosło z 140 605 GWh w 1997 r. do 177 302 GWh w 2022 r. Badania dostępne są na stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska: <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>.

Ponadto, dynamiczny wzrost rozwoju OZE i związana z tym konieczność bilansowania popytu i podaży energii elektrycznej wymusza konieczność zwiększenia potencjału magazynowania energii elektrycznej w celu zapewnienia elastyczności pracy sieci elektroenergetycznej. Magazyny energii elektrycznej stanowią w takiej sytuacji ekwiwalent rozbudowy sieci elektroenergetycznej oraz świadczą szereg niezbędnych usług systemowych.

W tym kontekście, należy też podkreślić znaczenie jakie przypisuje magazynowaniu energii Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie kompleksowego europejskiego podejścia do magazynowania energii (2019/2189(INI)). Parlament Europejski w pkt. 50 tego dokumentu zauważa, że państwa członkowskie powinny poszukiwać dalszych sposobów zwiększenia zdolności elektrowni szczytowo-pompowych przy uwzględnieniu wielorakiego

¹ Waldemar Brygier, Tomasz Dudziak: Ziemia Kłodzka. Pruszków: Oficyna Wydawnicza "Rewasz", 2010, s. 379, 380. ISBN 978-83-89188-95-3.

wykorzystania istniejących i nowych zbiorników. Wzywa on zarazem państwa członkowskie do usunięcia wszelkich przeszkód administracyjnych opóźniających realizację tych projektów i do zapewnienia metodom innowacyjnym wsparcia regulacyjnego w tej dziedzinie, a Komisję Europejską do nadania priorytetu konieczności przeprowadzenia transformacji energetycznej, dokonania kompleksowego przeglądu odpowiednich przepisów i zaproponowania w razie konieczności zmian, a zarazem do minimalizowania oddziaływania na środowisko.

Wybudowana część infrastruktury w Młotach oraz opracowana dokumentacja projektowa, pozwoli skrócić czas realizacji inwestycji oraz zmniejszyć nakłady inwestycyjne względem innej lokalizacji pod elektrownię szczytowo-pompową. Mimo wypracowania nowej koncepcji w ramach Studium Wykonalności, gdzie rozwiązania technologiczne znacznie się różnią względem archiwalnego projektu, to wszelkie wykonane prace budowlane (sztolnie ciśnieniowe, sztolnie udostępniające, sztolnia obiegowa) zostaną wykorzystane w realizowanym projekcie.

W celu sfinansowania inwestycji Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki (NFOŚiGW) Wodnej podpisał z Grupą Kapitałową PGE S.A. (PGE S.A.) umowę inwestycyjną na finansowanie budowy elektrowni szczytowo-pompowej Młoty.

3. Kiedy, na podstawie jakich analiz, na jakiej podstawie prawnej i przez kogo została podjęta decyzja o wznowieniu inwestycji?

Decyzja w sprawie konieczności budowy i sposobu finansowania ESP „Młoty” została podjęta przez inwestora – Grupę Kapitałową PGE S.A. Na podstawie przytoczonych w odpowiedzi na pytanie drugie okoliczności, Zarząd PGE S.A. wyraził zgodę na uruchomienie etapu przygotowania inwestycji oraz powołanie spółki celowej PGE Inwest 12, a także realizacji Studium Wykonalności. Rząd nie podejmuje żadnych działań w sprawie budowy ESP „Młoty” a jedynie przygotował regulacje prawne znoszące istniejące bariery dla rozwoju elektrowni szczytowo-pompowych, które są niezbędne dla transformacji energetycznej Polski.

4. Kiedy i przez kogo i na podstawie jakich analiz została podjęta decyzja o źródłach i sposobie finansowania tego przedsięwzięcia?

Podpisana Umowa o współpracy pomiędzy PGE S.A. a NFOŚiGW pozwoliła wypracować warunki przygotowania inwestycji, a tym samym możliwy udział kapitałowy NFOŚiGW w spółce celowej realizującej projekt budowy elektrowni szczytowo-pompowej w Młotach. Wg informacji uzyskanych od Inwestora, w ramach tych prac NFOŚiGW m.in. zlecił zewnętrzną analizę modelu ekonomicznego dla projektu, która określiła opłacalność inwestycji.

5. Jakie stanowisko zajął NFOŚiGW w związku z cytowanym powyżej zapisem umowy w przedmiotowej sprawie? Czy NFOŚiGW będzie weryfikował to stanowisko?

Zgodnie z podpisaną Umową Inwestycyjną z dnia 9 października 2023 r., NFOŚiGW objął odpłatnie nowe udziały w spółce PGE Inwest 12 (wejście kapitałowe), realizującej projekt budowy ESP „Młoty”.

6. Jakie jest stanowisko Ministerstwa Klimatu i Środowisk w kontekście takich uwarunkowań udzielenie pomocy publicznej na ten cel?

Udział kapitałowy NFOŚiGW w projekcie budowy ESP „Młoty” nie jest udzieleniem pomocy publicznej, co również zostało potwierdzone w Teście Prywatnego Inwestora (TPI).

7. Czy koszt ten obejmuje także linię blokową 400 Kv, która ma stanowić przyłączy do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego?

Wg informacji uzyskanych od Inwestora, szacowane, całkowite nakłady inwestycyjne zawierają koszt budowy kompletnego wyprowadzenia mocy do stacji SE Ząbkowice. Wychodząc naprzeciw temu wyzwaniu operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego – Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.) wprowadziły w Planie Rozwoju na lata 2025-2034 dodatkową inwestycję: „Budowa linii 400 kV Świebodzice-Ząbkowice-Dobrzeń wraz z rozbudową stacji 220/110 kV Ząbkowice o rozdzielnię 400 kV”, która zapewni odpowiednie zdolności przesyłowe. Inwestycja ta była już wcześniej rozważana przez PSE S.A., m. in. z uwagi na poprawę warunków pracy sieci przesyłowej na tym obszarze geograficznym, a także stworzenie ewentualnej przyszłej współpracy (w ramach „project of common interest (PCI)” Unii Europejskiej) realizacji powiązania liniowego z planowanymi elektrowniami szczytowo-pompowymi m.in. po stronie czeskiej – z systemem ENTSO-E.

8. Czy szacunek obejmuje koszty wskazanych w Studium Wykonalności rekomendujących wdrożenie działań minimalizujących, zaradczych i kompensacji przyrodniczych, które należy zastosować na etapie przed realizacyjnym, projektowym, wykonawczym i eksploatacyjnym?

Wg informacji uzyskanych od Inwestora, szacowane całkowite nakłady inwestycyjne zawierają koszty kompensacji przyrodniczych. Należy zaznaczyć, że w trakcie prac projektowych oraz prac nad Studium Wykonalności, Inwestor stale korzysta ze wsparcia uznanych ekspertów z dziedziny środowiska. To po ich rekomendacjach, zdecydowano o pozostawieniu w niezmienionym stanie sztolni obiegowej na czas budowy oraz eksploatacji ESP „Młoty”, gdzie występuje zimowisko mopsów. Takie i inne opinie i rekomendacje, spowodowały zmiany konstrukcyjne i technologiczne w koncepcji ESP „Młoty”, aby minimalizować wpływ na środowisko naturalne. Dodatkowo na terenie inwestycji została przeprowadzona 12 miesięczna inwentaryzacja przyrodnicza, która bardzo szczegółowo określiła stan fauny i flory w Młotach oraz na terenie wyprowadzenia mocy. Opracowane działania kompensacyjne zostały uprzednio zaopiniowane przez ww. ekspertów, a następnie wycenione i ujęte w kosztach realizacji projektu.

9. Czy został sporządzony i jaki jest koszt raportu oddziaływania na środowisko dla takiej inwestycji?

Wg informacji uzyskanych od Inwestora, obecnie w ramach prac projektowych, przygotowywana jest Karta Informacyjna Przedsięwzięcia, która następnie zostanie złożona do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wraz z wnioskiem o określenie zakresu raportu oddziaływania na środowisko. Raport oddziaływania na środowisko będzie przygotowywany z zewnętrznym doradcą.

10. Czy wobec powszechnie podnoszonych zastrzeżeń środowiskowych wzięto pod uwagę ryzyko nie uzyskania decyzji środowiskowej, umożliwiającej przeprowadzenie tej inwestycji?

Budowa ESP „Młoty” to projekt strategiczny, który pozwoli na dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii oraz w znaczącym stopniu poprawi bezpieczeństwo energetyczne w regionie. PGE S.A. realizuje projekt w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, również w zakresie środowiska. Wg informacji uzyskanych od Inwestora, w ramach prac nad przygotowaniem dokumentacji do decyzji środowiskowej przygotowano m.in.:

1. 12 miesięczną inwentaryzację przyrodniczą terenów pod ESP „Młoty” oraz wprowadzenie mocy;
2. Opinię chiropterologiczną w zakresie nietoperzy zimujących na terenie inwestycji;
3. Propozycję prac kompensacyjnych;
4. Kartę Informacyjną Przedsięwzięcia (w trakcie opracowywania);

Opracowane założenia do nowej koncepcji ESP „Młoty”, pozwalają w znacznym stopniu zminimalizować wpływ inwestycji na środowisko naturalne, czego przykładem jest m.in. rezygnacja w nowej koncepcji ESP „Młoty”, z wykorzystania wybudowanej w ubiegłych latach sztolni obiegowej, gdzie w okresie zimowym przebywają nietoperze.

11. Jakie dotychczas działania podjęła spółka, zwłaszcza związane z pozyskaniem nieruchomości od osób fizycznych z terenu przyszłej inwestycji?

Rząd, nie będąc inwestorem, nie jest odpowiedzialny za wypłatę odszkodowania związanego z ew. wywłaszczeniem mieszkańców. Zgodnie z art. 20 ust. 2, art. 26 ust. 3 i n. ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie elektrowni szczytowo-pompowych oraz inwestycji towarzyszących, obowiązek zapłaty odszkodowania obciąża inwestora. Tak więc zasady wypłaty odszkodowania zostały określone ww. ustawie, które w znaczącej części odsyłają do ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Regulacje te stanowią, że pierwszym etapem jest określenie przez inwestora we wniosku o wydanie decyzji lokalizacyjnej, które nieruchomości/grunty mają być przeznaczone na cele inwestycji. Następnie decyzja lokalizacyjna określa zakres nieruchomości, które podlegają wywłaszczeniu za odszkodowaniem ustalonym odrębnie z dniem, w którym decyzja ta stała się ostateczna. Zawsze pierwszeństwo w ustaleniu wysokości odszkodowania będzie miał tzw. konsensus – umowa stron.

Wg informacji uzyskanych od Inwestora, Grupa PGE S.A., realizując projekt budowy ESP „Młoty”, podjęła się szeregu działań o charakterze informacyjnym w celu

zapewnienia jak najlepszego do kontaktu z lokalną społecznością. Organizowane spotkania, witryna internetowa oraz uruchomienie Punktu Informacyjnego w Bystrzycy Kłodzkiej mają na celu informować lokalną społeczność o zagadnieniach w projekcie, dalszych pracach oraz propozycjach poszczególnych rozwiązań. PGE S.A. wysłała także z inicjatywą dobrowolnego wykupu nieruchomości znajdujących się w obszarze planowanej inwestycji, przed uzyskaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie ESP "Młoty". Oznacza to, że Grupa PGE S.A. rozpoczęła uzgadnianie warunków odkupu z właścicielami nieruchomości przed zastosowaniem procedur przewidzianych w ww. specustawie, która narzuci warunki wykupu nieruchomości, tak aby uzgodnić najlepszą ofertę cenową dla właścicieli. Na jesieni ubiegłego roku PGE S.A. rozpoczęła proces dobrowolnych wycen nieruchomości wchodzących w teren ESP „Młoty”. Rzecznik z Województwa Dolnośląskiego dokonał oględzin u wszystkich zainteresowanych mieszkańców, a następnie przygotował operaty szacunkowe dla każdej z nieruchomości. Obecnie trwa odbiór produktów zlecenia, a następnie zostaną one przedstawione mieszkańcom, podczas spotkań w Młotach oraz Spalonej. Dodatkowo, PGE S.A. planuje wesprzeć bezpłatnie wszystkich mieszkańców, którzy mają niejasny stan prawny posiadanych nieruchomości.

W ubiegłym roku PGE S.A. przeprowadziła także badanie opinii na temat Magazynu Zielonej Energii Młoty. Objęty one reprezentatywną grupę 1000 mieszkańców powiatu kłodzkiego. Badania pokazują blisko 60% poparcie dla ESP „Młoty”.

12. Jakie dotychczas środki publiczne zostały wyasygnowane na potrzeby tej inwestycji? Na jaki cel i na jakie konkretne wydatki?

Wg informacji uzyskanych od Inwestora, proces realizacji inwestycji w Grupie PGE S.A. dzieli się na następujące fazy:

- 1) Faza analiz przedinwestycyjnych;
- 2) Faza przygotowania inwestycji;
- 3) Faza realizacji inwestycji;
- 4) Faza rozliczenia inwestycji;

Projekt ESP „Młoty” znajduje się obecnie w fazie przygotowania inwestycji.

Prace realizowane w ramach projektu budowy ESP „Młoty” były finansowane wyłącznie ze środków spółki PGE Inwest 12, której właścicielami są PGE S.A. oraz NFOŚiGW.

W ramach prac zostały wykonane:

- 1) Studium Wykonalności;
- 2) Inwentaryzacja przyrodnicza;
- 3) Zaliczka przyłączeniowa PSE S.A.;
- 4) Doradztwo Prawne;
- 5) Doradztwo Środowiskowe.

13. Czy w związku z powyższymi wątpliwościami i ryzykami przed ostateczną decyzją o realizacji tego projektu rozważane jest przeprowadzenie audytu jego zasadności, wykonalności oraz społecznych i środowiskowych konsekwencji?

Wg informacji uzyskanych od Inwestora, w czerwcu 2023 roku zostało zakończone Studium Wykonalności, które swoim zakresem odpowiedziało na wszystkie pytania dot. wykonalności projektu oraz społecznych i środowiskowych konsekwencji jego realizacji.

Dodatkowo, podkreślając znaczenie ESP „Młoty”, które będzie rostało wraz ze zwiększającym się nasyceniem instalacji OZE w systemie elektroenergetycznym, należy wyszczególnić również:

- 1) możliwości szybkiej zmiany trybu pracy wraz z dynamicznymi zmianami punktów pracy – przykładowo przejście z maksymalnej generacji do minimalnej, a następnie powrót do stanu pierwotnego w czasie rzędu jednej minuty;
- 2) dostarczanie mocy i energii biernej podczas pracy kompensatorowej w celu regulacji poziomów napięć w poszczególnych węzłach elektroenergetycznych;
- 3) możliwość uczestniczenia w odbudowie krajowego systemu elektroenergetycznego (KSE) poprzez posiadanie zdolności do samostartu ze stanu beznapięciowego wraz z możliwością podania napięcia na niezasilone linie elektroenergetyczne.

Reasumując, elektrownie szczytowo-pompowe posiadają wiele zalet, sprzyjając stabilnemu rozwojowi OZE, a w przyszłości także energetyki jądrowej. Rozwój magazynów energii pozwala bowiem uzyskać większy udział OZE, przy zachowaniu stabilności i niezawodności pracy KSE. W konsekwencji, elektrownie szczytowo-pompowe przyczyniają się do stworzenia niskoemisyjnego i bezpiecznego systemu energetycznego. W Polsce zidentyfikowano szereg potencjalnych lokalizacji dla elektrowni szczytowo-pompowych, jednak ESP „Młoty” z racji swojego zaawansowania prac jest możliwa do najszybszego oddania do eksploatacji.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Miłosz Motyka
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/